

ARCHIWUM ŻYDOWSKIEGO INSTYTUTU HISTORYCZNEGO

SPUŚCIZNA RUTY SAKOWSKIEJ

SYGN. S/374

(1927 – 2011)

OPRACOWANIE MAGDALENA SIEK

Warszawa 2024

WSTĘP

Ruta Sakowska (Pups) urodziła się w Wilnie 29 lipca 1922 roku. Jej rodzicami byli dziennikarz Mejer Gerszon Pups (syn Nachuma i Chai) i Paulina z d. Sakow (córka Jankiela Hirsza i Ester). Oboje rodzice Ruty Pups zmarli w 1988 roku.

Po ukończeniu czteroklasowego gimnazjum żydowskiego w Wilnie Ruta Pups rozpoczęła naukę w Państwowym Koedukacyjnym Liceum Fotograficznym w Warszawie, gdzie w 1939 roku ukończyła pierwszą klasę. We wrześniu 1939 roku wyjechała z rodziną do Pińska. Tam ukończyła szkołę średnią. Do czerwca 1941 roku pracowała w Archiwum Obwodowym w Białymstoku (wówczas BSRR). Po wybuchu wojny niemiecko-radzieckiej rodzina wyjechała do Saratowa, a następnie do Fergany w Uzbeckiej SRR. Ruta Pups pracowała tam w kombinacie włókienniczym. W 1944 roku rozpoczęła studia na wydziale historycznym Moskiewskiego Instytutu Pedagogicznego. Po wojnie rodzice Ruty Pups wrócili do Wilna, matka z Fergany, ojciec zdemobilizowany z Armii Czerwonej. W 1947 roku Ruta Pups na własną prośbę została przeniesiona na IV rok wydziału historyczno-filologicznego Uniwersytetu Wileńskiego. Studia ukończyła z wyróżnieniem w 1949 roku. Pracowała jako nauczycielka w polskiej szkole w Wilnie, a w latach 1951-1958 jako wykładowca historii powszechnej na wydziale historycznym Nowo-Wileńskiego Instytutu Nauczycielskiego. Do Polski cała rodzina przyjechała w 1958 roku. Początkowo zamieszkali w Śródborowie, następnie w Warszawie. Mejer Pups podjął pracę w „Folks-sztyme”, matka przebywała na rencie. Ruta Pups podjęła pracę w Żydowskim Instytucie Historycznym 1 listopada 1958 roku. Na początku 1967 roku została mianowana kierownikiem działu muzealnego ŻIH, a od 1969 dodatkowo pracowała naukowo w stopniu adiunkta. W 1973 roku Ruta Pups zmieniła nazwisko na Sakowska. 20 maja 1975 roku otrzymała stopień naukowy doktora nauk humanistycznych na podstawie rozprawy doktorskiej pt. „Życie społeczne w getcie warszawskim”. Ze względu na sytuację rodzinną i osiągnięcie wieku emerytalnego od 1986 r. pracowała w ŻIH na część etatu.

Ruta Sakowska otrzymała wiele nagród i wyróżnień za swoje opracowania historyczne dotyczące Zagłady Żydów warszawskich oraz Archiwum Ringelbluma, m.in. w 1976 roku dyplom honorowy Towarzystwa Miłośników Historii w Warszawie za książkę „Ludzie z dzielnicy zamkniętej. Żydzi w Warszawie w okresie hitlerowskiej okupacji październik 1939-marzec 1943” oraz za wydawnictwo źródłowe „Archiwum Ringelbluma. Getto warszawskie lipiec 1942-styczeń 1943” w roku 1981. W 1982 roku za tę samą książkę odebrała nagrodę

„Polityki”. Kolejną nagrodę „Polityki” przyznano jej w 1998 roku za tom „Archiwum Ringelbluma. Konspiracyjne Archiwum Getta Warszawy. Listy o Zagładzie”. W 1986 roku GKBZH w Polsce IPN przyznała Rucie Sakowskiej nagrodę im. Alfreda Fiderkiewicza za pracę „Dwa etapy. Hitlerowska polityka eksterminacji Żydów w oczach ofiar”. W 1998 Ruta Sakowska otrzymała nagrodę im. Jana Karskiego za całokształt prac o getcie warszawskim. W 1979 roku została odznaczona Złotym Krzyżem Zasługi. Zmarła 22 sierpnia 2011 roku w Warszawie.

Spuścizna Ruty Sakowskiej trafiła do Archiwum ŻIH za pośrednictwem dr. Eleonory Bergman w 2012 roku oraz w mniejszych częściach w późniejszych latach. Największą jej część stanowią opracowania, zarówno pisane przez Rutę Sakowską, jak i innych autorów, brudnopisy artykułów i notatki. Znaczną część stanowią notatki i rejestry do inwentarza Archiwum Ringelbluma. Znalazła się tu niewielka część korespondencji prywatnej, częściowo w odpisach oraz korespondencja związana z pracą Ruty Sakowskiej w ŻIH i jej pracą naukową, m.in. z wydaniem Archiwum Ringelbluma.

Wykaz skrótów:

b.d. – bez daty

fotokop. - fotokopia

fot. – fotografia

j. ang. – język angielski

j. franc. – język francuski

j. hebr. – język hebrajski

j. jid. – język jidysz

j. lit. – język litewski

j. niem. – język niemiecki

j. pol. – język polski

j. ros. – język rosyjski

j. wł. – język włoski

l. – luźne

mps - maszynopis

rkps – rękopis

s. – stron

I. DOKUMENTY OSOBISTE

1. Spuścizna Ruty Sakowskiej.

Dokumenty osobiste Ruty Sakowskiej, legitymacje, indeks, dyplomy, świadectwo szkolne.

1927, 1939, 1952, 1953, 1957, 1958, 1959, 1973, 1975, 1976, 1979, 1981, 1982, 1987, 1990, 1993, 1997, 1998, rkps, mps, druk, j. lit., j. pol., j. ros., l., s.

2. Spuścizna Ruty Sakowskiej.

Dokumenty osobiste Mejera Pupsa, legitymacje.

1921, 1941, 1944-1946, 1958, 1959, 1960, 1962, 1963, 1966, 1974, 1976, 1989, rkps, mps, druk, j. hebr., j. jid., j. lit., j. pol., j. ros.,

3. Spuścizna Ruty Sakowskiej.

Dokumenty osobiste Pauliny Pups.

1914, 1926, 1931, 1934, 1939, 1948, 1957, 1958, 1959, 1975, 1986, 1988, rkps, mps, druk, j. lit., j. pol., j. ros., l., s.

4. Spuścizna Ruty Sakowskiej.

Fotografie rodziny Pupsów, fotografie niezidentyfikowanych osób.

b.d., fot., l., s.

II. KORESPONDENCJA

5. Spuścizna Ruty Sakowskiej.

Korespondencja Arona Lancewickiego do Suli [?], list Anszela [?] z Buenos Aires.

1923, 1939, 1940, rkps, j. jid., j. pol., j. ros., l., s.

6. Spuścizna Ruty Sakowskiej.

Korespondencja przychodząca od rodziny i przyjaciół do Ruty Sakowskiej i Mejera Pupsa (odpisy, kserokopie).

b.d., 1963, 1964, 1967-1968, 1972, 1974-1976, 1979, 1988, rkps, kserokopia, j. jid., l., s.

7. Spuścizna Ruty Sakowskiej.

Korespondencja Ruty Sakowskiej z Dyrekcją ŻIH, sprawozdania z pracy w ŻIH.

1960, 1965-1975, 1977-1978, 1980, 1982, 1985, 1988, 1990, 1992, 1994-1998, 2007, 2010, rkps, mps, j. pol., l., s.

8. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Korespondencja z wydawnictwami i ZAiKS.
1984-1986, 1993, 1997, rkps, mps, j. niem., j. pol., l., s.
9. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Korespondencja przychodząca z YIVO.
1989, 1995, 2003, 2004, 2009, mps, druk, j. ang., j. jid., j. pol., poszyt, l., s.
10. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Korespondencja przychodząca w różnych sprawach.
b.d., 1960, 1963, 1971, 1979, 1981, 1982, 1984, 1990, 1991, 1993-2005, 2008-2011, j.
ang., j. jid., j. lit., j. niem., j. pol., l., s. *indeks nazwisk*
11. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Korespondencja IH PAN w sprawie doktoratu Ruty Sakowskiej, recenzje,
opinie.
1967-1972, 1974, 1980, 1982-1983, 1986, rkps, mps, j. pol., l., s.
12. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Korespondencja w sprawie publikacji „Archiwum Ringelbluma. Getto
warszawskie”.
1975-1977, rkps, mps, j. pol., l., s.
13. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Korespondencja z Jean-Claudem Famulickim (Bibliothèque de Documentation
Internationale Contemporaine, Paryż).
2005-2007, rkps, kserokopia, j. hebr., j. jid., j. pol., l., s.
14. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Korespondencja z Abrahamem Suckewerem.
1988-1994, rkps, druk, j. hebr., j. jid., l., s.
15. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Korespondencja z Batią Kermisz. Materiały o Józefie Kermiszu.
2006-2008, rkps, kserokopia, j. jid., j. pol., l., s.

III. EDYCJA ARCHIWUM RINGELBLUMA

16. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Dokumentacja dot. edycji i wydania „Archiwum Ringelbluma”.
b.d., 1992, 1994-1998, 2004, 2008- 2010, rkps, mps, j. pol., l., s.

17. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Korespondencja w sprawie polsko-niemieckiego wydania Archiwum Ringelbluma.
1993-1995, rkps, mps, j. ang., j. niem., j. pol., l., s.
18. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Propozycje i dyskusje wokół podziału publikacji Archiwum Ringelbluma na tomy.
b.d., 1985, 2003, 2009-2011, rkps, mps, j. pol., l., s.
19. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Recenzje wydawnicze książki „Ludzie z dzielnicy zamkniętej”.
b.d., 1974, rkps, mps, j. ang., j. pol., l., s.
20. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Wstęp do „Archiwum Ringelbluma. Listy o Zagładzie”, brudnopisy.
b.d., druk, j. pol., l., s.
21. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Brudnopisy wstępu do „Archives clandestines de ghetto du Varsovie”.
b.d., rkps, druk, j. franc., j. pol., l., s.
22. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Wykaz pozycji z pras konspiracyjnej z ARG, P. Kendziorek „Projekt edycji prasy trockistowskiej z getta warszawskiego”, T. Prekerowa „Prasa getta warszawskiego jako źródło do badań stosunków polsko-żydowskich”.
b.d., 2005, mps, druk, j. pol., l., s.
23. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Dokumenty ARG I 1152, ARG I 1114, ARG II 375 przygotowane do edycji Archiwum Ringelbluma, tom I „Listy o Zagładzie”.
b.d., kserokopia, j. jid., j. pol., l., s.
24. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Notatki do edycji: dokumenty ARG II 249, ARG II 269, ARG II 270.
b.d., rkps, mps, j. jid., j. pol., l., s.
25. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Notatki do wydania „Pism z Bunkra” E. Ringelbluma.
b.d., rkps, j. pol., l., s.
26. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Sylwetki członków „Oneg Szabat”, współpracownicy.

b.d., rkps, mps, j. pol., l., s.

27. Spuścizna Ruty Sakowskiej.

Notatki bibliograficzne do wydania Archiwum Ringelbluma.

b.d., rkps, mps, j. ang., j. hebr., j. niem., j. pol., l., s.

28. Spuścizna Ruty Sakowskiej.

Uzasadnienia potrzeby wydania publikacji o dzieciach w getcie, notatki.

b.d., 1992, mps, j. pol., l., s. 2.

29. Spuścizna Ruty Sakowskiej.

Wykaz prac E. Ringelbluma nt. dziejów Żydów w Warszawie w XVI-XVIII w. zachowanych w ARG.

b.d., mps, j. pol., l., s.

IV. INWENTARZ ARCHIWUM RINGELBLUMA

30. Spuścizna Ruty Sakowskiej.

Uwagi do układu nowego inwentarza Archiwum Ringelbluma.

b.d., mps, j. pol., l., s.

31. Spuścizna Ruty Sakowskiej.

Notatki i rejestry Archiwum Ringelbluma. Sygnatury Ring. I/1-100.

b.d., rkps, mps, j. jid., j. pol., l., s.

32. Spuścizna Ruty Sakowskiej.

Notatki i rejestry Archiwum Ringelbluma. Sygnatury Ring. I/101-200.

b.d., rkps, mps, j. jid., j. pol., l., s.

33. Spuścizna Ruty Sakowskiej. Notatki i rejestry Archiwum Ringelbluma.

Sygnatury Ring. I/201-300.

b.d., rkps, mps, j. jid., j. pol., l., s.

34. Spuścizna Ruty Sakowskiej.

Notatki i rejestry Archiwum Ringelbluma. Sygnatury Ring. I/301-400.

b.d., rkps, mps, j. jid., j. pol., l., s.

35. Spuścizna Ruty Sakowskiej.

Notatki i rejestry Archiwum Ringelbluma. Sygnatury Ring. I/401-500.

b.d., rkps, mps, j. pol., j. żyd., luźne, s.

36. Spuścizna Ruty Sakowskiej.

Notatki i rejestry Archiwum Ringelbluma. Sygnatury Ring I/501-700.

b.d., rkps, mps, j. pol., j. żyd., luźne, s.

37. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Notatki i rejestry Archiwum Ringelbluma. Sygnatury Ring I/701-900.
b.d., rkps, mps, j. jid., j. pol., l., s.
38. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Notatki i rejestry Archiwum Ringelbluma. Sygnatury Ring I/901-1000.
b.d., rkps, mps, j. jid., j. pol., l., s.
39. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Notatki i rejestry Archiwum Ringelbluma. Sygnatury Ring I/1001-1207.
b.d., rkps, mps, j. jid., j. pol., l., s.
40. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Notatki i rejestry Archiwum Ringelbluma. Sygnatury Ring II; Katalog miast.
Miasta w prasie.
b.d., rkps, mps, j. jid., j. pol., l., s.
41. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Notatki i rejestry Archiwum Ringelbluma. Sylwetki działaczy ruchu oporu.
b.d., rkps, mps, j. jid., j. pol., l.,s.
42. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Notatki i rejestry Archiwum Ringelbluma. Sylwetki. A-Cz.
b.d., rkps, mps, j. jid., j. pol., l., s.
43. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Notatki i rejestry Archiwum Ringelbluma. Sylwetki. D-K.
b.d., rkps, mps, j. jid., j. pol., l., s.
44. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Notatki i rejestry Archiwum Ringelbluma. Sylwetki. L-R.
b.d., rkps, mps, j. jid., j. pol., l.,, s.

V. ARTYKUŁY, OPRACOWANIA I RECENZJE

45. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Nadbitki artykułów Ruty Sakowskiej.
1973, 1975, 1976, 1978, 1979, 1989, druk, j. pol., l., s.
46. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Artykuł „Życie kulturalne i religijne w getcie warszawskim” (różne wersje).
b.d., rkps, mps, j. jid., j. niem., j. pol., l., s.

47. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Artykuły: „Kultur un kampf in warszewer getto”, „Gli Ebrei a Varsavia durante l'occupazione. Osservazioni sul loro comportamento”, „Die Entwicklung der Widerstandsformen im Warschauer Ghetto”, „Widerstand im Warschauer Ghetto”, „Getto warszawskie. Refleksje o postawach”.
b.d., 1977, mps, j. jid., j. niem., j. pol., j. wł., l., s.
48. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Draft artykułu „Di jidisze post in lodżer geto”.
b.d., rkps, mps, j. jid., l., s.
49. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Brudnopis opracowania Ruty Sakowskiej „Das Theater der Verurteilten. Über das Theaterleben in Warschauer Ghetto”, notatki.
b.d., rkps, mps, j. jid., j. niem., l., s.
50. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Brudnopis opracowania o Maurycym Hornie.
b.d., rkps, j. jid., l., s.
51. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Brudnopis artykułu „Sule fun warszewer getto”.
b.d., rkps, j. jid., l., s.
52. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Recenzje autorstwa Ruty Sakowskiej.
1994, 2002, mps, druk, j. ang., j. pol., l., s.
53. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Druki z konferencji „Hitlerowskie ludobójstwo w Polsce i Europie 1939-1945”, Warszawa, 14-17.04.1983 r.
1983, mps pow., j. pol., poszyt, s.
54. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Druki z konferencji „Getto w Łodzi 1940-1941”, Łódź, 09.08.1984 r.
1984, mps pow., j. pol., poszyt, s.
55. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Nadbitki artykułów.
b.d., 1970, 1975, 1977, 1980, 1984, 1993, 2000, druk, j. niem., j. pol., poszyt, s.
56. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Jan Koziński „Les problemes demographiques et migratoires en Pologne comparativement avec le Japon, l'Italie, l'Allemagne el la France, l'Angleterre

(kserokopia z AAN, MSZ 9878).
b.d., mps, kserokopia, j. franc., l., s. 147.

57. Spuścizna Ruty Sakowskiej.

Jan Górski „Motywy żydowskie we współczesnej kulturze polskiej”, list do R. Sakowskiej; Jakub Marasz, Aleksander Pleszewienia „Grodzieńskie getto”; Jacek Mackiewicz „Bonifraterska”.

b.d., 1985, rkps, mps, j. pol., l., s.

VI. NOTATKI

58. Spuścizna Ruty Sakowskiej.

Notatki na temat Korczaka, tajnego nauczania, oporu.

b.d., rkps, mps, j. pol., l., s.

59. Spuścizna Ruty Sakowskiej.

Notatki na temat Hersza i Blumy Wasserów.

b.d., 1988, rkps, kserokopia, j. jid., j. pol., l., s.

60. Spuścizna Ruty Sakowskiej.

Notatki na temat Stanisława Szereszewskiego.

b.d., rkps, mps, j. jid., j. pol., l., s.

61. Spuścizna Ruty Sakowskiej.

Notatki na temat głodu w getcie warszawskim.

b.d., rkps, j. jid., l., s.

62. Spuścizna Ruty Sakowskiej.

Notatki do opracowania o Herszu Berlińskim.

b.d., rkps, j. jid., l., s.

63. Spuścizna Ruty Sakowskiej.

Notatki do opracowania o Żydowskiej Organizacji Bojowej (ŻOB).

b.d., rkps, mps, j. niem., j. pol., l., s.

64. Spuścizna Ruty Sakowskiej.

Notatki do opracowania o Ignacym Schiperze.

b.d., 1992, rkps, mps, j. jid., j. pol., l., s.

65. Spuścizna Ruty Sakowskiej.

Notatki bibliograficzne o publikacjach E. Ringelbluma, J. Szackiego i M. Bałabana, M. Weinreicha.

b.d., rkps, j. jid., j. pol., l., s.

66. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Notatki do opracowania o Judenracie warszawskim.
b.d., rkps, mps, j. pol., l., s.

67. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Brudnopis opracowania na temat prasy konspiracyjnej.
b.d., rkps, mps, j. pol., l., s.

VII. WYCINKI PRASOWE

68. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Wycinki prasowe z artykułami Ruty Sakowskiej.
1960, 1961, 1967, 1968, 1969, 1970, 1971, 1972, 1973, 1975, 1976, 1981, 1983, 1986,
1988, 1989, 1990, 1992, 1996, 2006, druk, j. jid., j. niem., j. pol., l., s.

69. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Wycinki prasowe z artykułami Mejera Pupsa, notatki biograficzne.
b.d., 1956, 1958, 1960, 1969, 1976, 1983, 1984, 1985, 1986, 1988, druk, j. jid., l., s.

70. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Wycinki prasowe z recenzjami książek Ruty Sakowskiej.
b.d., 1975-1976, 1980-1981, 1983, 1986, 1993, 1998-2001, 2003, 2005-2007, druk, j.
ang., j. franc., j. hebr., j. jid., j. niem., j. ros., l., s.

71. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Wycinki prasowe z recenzjami książek Ruty Sakowskiej.
b.d., 1976, 1980-1981, 1989, 1993, 1995, 1998, 2001, 2003, druk, j. pol., l., s.

VIII. KOPIE I ODPISY DOKUMENTÓW ŹRÓDŁOWYCH

72. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Odpisy listów Jakuba Szackiego do Emanuela Ringelbluma.
b.d., rkps, j. jid., l., s.

73. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Kopia wyjaśnień Anatola Fejgina skierowanych do Sądu Najwyższego w
Warszawie.
b.d., mps, j. pol., l., s. 112.

74. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
List T. Szniura i kserokopia wspomnień Tei Rubinow (Lei Urbach) o pobycie w obozach koncentracyjnych.
1997, kserokopia, j. niem., j. pol., 1., s.
75. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Materiały przekazane przez Henryka Szaniawskiego w 1997 r. wraz z wykazem.
b.d., mps, j. pol., 1., s.
76. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Korespondencja i kserokopie dokumentów nadesłane przez M. J. Dragana, Stamford, CT.
1989, kserokopia, j. jid., j. pol., 1., s.
77. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Relacja Jerzego Jurandota o artystach w getcie wg. rozmowy przeprowadzonej przez R. Sakowską.
1968, mps, j. pol., 1., s.
78. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Kserokopie dokumentów Emanuela Ringelbluma z Uniwersytetu Warszawskiego.
b.d., kserokopia, j. pol., 1., s.

IX. VARIA

79. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Scenariusz filmu dokumentalnego „928 dni żydowskiej dzielnicy mieszkaniowej” (Pijanowski, Wesołowski) z uwagami.
b.d., mps, j. pol., 1., s.
80. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Odpisy artykułów Mejera Pupsa, wiersze, teksty.
b.d., rkps, j. jid., 1., s.
81. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Brudnopis wspomnień i Paulinie Pups, wycinek prasowy o Paulinie Pups.
b.d., rkps, druk, j. jid., j. ros., 1., s.
82. Spuścizna Ruty Sakowskiej.
Rachunki za pochówek Mejera Pupsa, nekrologi.
1988, rkps, druk, j. pol., 1., s.

83. Spuścizna Ruty Sakowskiej.

Paulina Braun. List Salomona Fiszковского, odpis wiersza Pauliny Braun,
notka biograficzna.

b.d., 1963, rkps, druk, j. pol., 1., s.

84. Spuścizna Ruty Sakowskiej.

Zaproszenia, wizytówki.

b.d., 1998, 2001, druk, 1., s.

INDEKS NAZWISK J. 10

Kadlčik Piotr

Kastanian Rachel

Neuhold Reinhardt

Klibanski B.

Wiesel Elie

Bartoszewski Władysław

Luria Szalom

Matysiak Joanna

Lindenbaum H.

Ems Jeanne

Schreiner Stefan

Kulesza Witold

Suchocka Hanna

Abranowicz Dina

Shulman Ora

Ziółkowska Anna

Hennelowa Józefa

Turowicz Jerzy

Wójtowicz Andrzej

Miriam od Krzyża

Rexheuser Rex

Shapiro Robert Moses

Ehala Martin

Krall Hanna

Kula Marcin

Schechter Mordechaj

Rettig Dora

Schoenberner Gerhard

Teufer Meir

Weß Ludger

Erdapel Abram

Fenigstein H.

Price Dan

Dwoling Jennifer

Shur Irene G.

Beswick Andrew

Cygan Mieczysław

Darwin Lonny

Newerly Igor

Kotarbiński Tadeusz

Schochet D. Y.

Karmel-Wolf Henia

Karcz Jan